ל״ג בעומר

א. בנוגע דער שמחה אין דעם טאָג פון ל״ג בעומר, ווערן געבראַכט כמה טעמים ומהם:

א) די תלמידים פון ר׳ עקיבא (וואָס „מתו מפסח ועד עצרת״[1]) „פסקו מלמות״[2].

ב) ס׳איז הילולא דרשב״י[3] — דער יאָרצייט פון רשב״י[4] (וואָס ער האָט אָנגעזאָגט אַז מען זאָל זיך פריִען ביום הסתלקותו[5]).

אָלע ענינים פון תורה זיינען בדיוק. דאַרף מען זאָגן, אַז ס׳איז פאַראַן אַ שייכות בתוכן וענין צווישן די צוויי מאורעות הנ״ל, נוסף ע״ז וואָס רשב״י איז תלמידו של רע״ק.

דאַרף מען פאַרשטיין: וואָס איז די שייכות צווישן דעם וואָס תלמידי רע״ק „פסקו מלמות״ צו הילולא דרשב״י?

ולכאורה, אדרבה — ס׳איז אַ דבר והיפוכו: רשב״י איז דאָך געווען איינער פון די חמשה תלמידים פון ר׳ עקיבא וואָס זיינען געבליבן לעבן און „הם העמידו תורה״[6]. הייסט עס דאָך, אַז די שמחה דערפון וואָס תלמידי רע״ק פסקו מלמות איז מדגיש ווי ל״ג בעומר איז אַ טאָג וואָס רשב״י, און די אַנדערע תלמידים (והאחרונים) דרע״ק, בלייבן בחיים — דער היפך פון הסתלקות (דרשב״י)!

וי״ל הביאור אין דעם: אין דעם יום ההסתלקות פון אַ צדיק קומען זיך צוזאַמען „כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חייו״[7], וואָס דאָס (מעשיו וכו׳) זיינען חיין האמתים[8], איז פאַרשטאַנדיק, אַז ביום ההסתלקות[9] דערגרייכט ער זיין שלימות[10], און דאָס איז מאיר בגילוי.

און וויבאַלד אַז די עבודה פון רשב״י איז געווען היפך פון די (כ״ד אלף תלמידי רע״ק ש)מתו[11], זי איז אַן עבודה וואָס ברענגט צו „פסקו מלמות״ (כדלקמן) — דעריבער איז זיין הילולא (וועו שלימות עבודתו איז מאיר בגילוי) אין דעם טאָג פון „פסקו״ — ל״ג בעומר[12].

מען דאַרף אָבער פאַרשטיין: וויבאַלד אַז פון די חמשה תלמידי רע״ק איז דוקא

---

1) יבמות סב, ב.

2) מאירי שם בשם הגאונים. טושו״ע (ודאדה״ז) או״ח סתצ״ג ס״ב (ס״ה).

3) זח״ג רצו, ב. ועי״ג״כ זח״א ריח, א.

4) פע״ח שער ספירת העומר פ״ז. ובכ״מ.

5) עיין פע״ח שם. וראה ד״ה להבין ענין הילולא דרשב״י בסה״מ אדה״ז תקס״ד (ע׳ קא) ועוד — בטעם שעושין שמחה אף שנקבע תענית על מיתת צדיקים. וראה לקו״ש ח״ז ע׳ 343 בהערה, ושו״נ.

6) יבמות שם. — ובב״ר (פס״א, ג) וקה״ר (פי״א, ו) ז׳ תלמידים.

7) אגה״ק סי׳ זך.

8) ראה ביאור אגה״ק הנ״ל „נודע שחיי הצדיק אינם חיים בשרים״, כ״א חיים רוחניים״.

9) להעיר ממש״נ: ויהיו חיי גו׳ שני חיי שרה (כולן — ביום אשר) ותמת שרה.

10) ראה בענינו — סידור שער הל״ג בעומר (דש, סע״ב ואילך).

11) להעיר מזח״ב קצ, ב.

12) ראה שער הכוונות ענין ספה״ע דרוש יב: רשב״י ע״ה הוא מחמשה תלמידיו הגדולים של ר״ע ולכן זמן שמחתו ביום ל״ג לעומר כפי מה שביאר לעיל ביום ל״ג לעומר (ע״ש).

*) כנראה צ״ל „בשריים״ (ב׳ יודין), כמו „רוחניים״ שבהמשכו.

די הסתלקות פון רשב"י געווען בל"ג בעומר, דאַרף מען זאָגן אַז דער ענין פון „פסקו מלמות" האָט אַ שייכות מיוחדת צו אים, מערער ווי צו די אַנדערע פיר תלמידים —

מיט וואָס איז רשב"י אויסגעטיילט בענין זה פון די אַנדערע פיר תלמידי רע"ק?

ב. וי"ל בהקדים הביאור אין דעם מאמר חז"ל[13] אַז די כ"ד אלף תלמידי ר' עקיבא „לא נהגו כבוד זה לזה". דלכאורה תמוה:

ר' עקיבא איז דאָך דער בעל המאמר אַז „ואהבת לרעך כמוך — זה כלל גדול בתורה"[14]. היינט ווי קען זיין, אַז תלמידיו — וואָס תורת אמת רופט זיי אַן תלמידי רע"ק — זאָלן ניט נוהג זיין כבוד זה לזה?

איז אייניר פון די ביאורים אין דעם[15]: יעדערער פון די תלמידי רע"ק האָט געהאַט זיין וועג ווי ער האָט פאַרשטאַנען תורת רבו[16] און לויט דעם געדינט דעם אויבערשטן (ביי איינעם איז דער עיקר געווען — אהבת ה', ביי אַ צווייטן — יראת השם, אא"וו); איז יעדערער געווען אַזוי דורכגענומען[17] מיט זיין אופן הלימוד והעבודה, ביז אַז ביי יעדן פון זיי האָט זיך אַפגעלייגט אַז דער וואָס פאַלגט ניט נאָך דעם דרך, פעלט אים אין שלימות.

13) יבמות שם.

14) ספרא עה"פ (קדושים יט, יח).

15) ראה בכ"ז גם לקו"ש ח"ז ע' 342-3. וראה גם חל"ב ע' 149 ואילך.

16) כי אין דעותיהן שוות (ראה ברכות נח, א. סנה' לח, א). וראה אבות (פ"ב מ"ט-י) ה' תלמידים היו לו לריב"ז א"ל צאו וראו איזו היא דרך טובה שידבק בה האדם, וכאו"א אמר דבר שונה מכל השאר. — וראה המשך תער"ב פרק יג.

17) להעיר מתניא פ"ה „והוא יחוד נפלא כו' מכל צד כו' דם ובשר כבשרו כו'".

און וויבאַלד זיי זיינען געווען תלמידי רע"ק וואָס האָט זיך „געקאַכט" אין דעם ענין פון „ואהבת לרעך כמוך", האָט יעדערער פון זיי זיך ניט באַנוגנט מיט דער אייגענער עלי' מחיל אל חיל, נאָר ער האָט זיך משתדל געווען צו משפיע זיין אויף אַלע זיינע חברים אַז אויך זיי זאָלן דינען דעם אויבערשטן דוקא אויף זיין דרך.

און וועז די אַנדערע תלמידים האָבן ניט מקבל געווען דעם דרך (זייענדיק דורכגענומען מיט זייער דרך העבודה) — איז „לא נהגו כבוד זה לזה": זייענדיק אנשי אמת (ניט ח"ו „אחת בפה ואחת בלב"[18]), האָט ניט געקענט זיין קיין ריכטיקער רגש של כבוד פון איינעם צום צווייטן, היות אַז לדעתו האָט ביים צווייטן געפעלט אין שלימות דעבודתו ית'.

ג. וויבאַלד אַז זיי זיינען געווען תלמידי רע"ק, איז פאַרשטאַנדיק, אַז אַט דער סדר העבודה פון תלמידי רע"ק — צו זיין אַזוי שטאַרק אריינגעטאָן יעדערער אין זיין אופן העבודה, ביז ניט צו געבן קיין אָרט אַז אַן אַנדער דרך קען אויך האָבן שלימות — האָט אַ שרש אין עבודת רע"ק עצמו.

וי"ל די הסברה בזה: רבי עקיבא איז כל ימיו געווען בתשוקה און אין דעם ענין פון מסירת נפש. ווי די גמרא[19] זאָגט, אַז ר' עקיבא האָט געזאָגט לתלמידיו: „כל ימי הייתי מצטער . . מתי יבוא לידי ואקיימנו".

מסירת נפש איז אַן ענין וואָס נעמט דורך דעם מענטשן אינגאַנצן. וועז

18) רש"י וישב לז, ד.

19) ברכות סא, ב.

איינער שטייט אין מסירת נפש, בלייבט ניט קיין זאך בנפשו וכו' וואס זאל ניט דורכגענומען ווערן פון דער מסירת נפש.

און דאס איז אויך געווען דער סדר עבודה פון די כ"ד אלף תלמידי ר' עקיבא:

זיי האבן מקבל געווען פון ר' עקיבא'ן אט די תשוקה צו מסירת נפש, ובמילא איז יעדער ענין פון עבודת ה' ביי זיי געווען מיט א מסירת נפש, פארנומען און דורכגענומען זייער גאנצע מציאות. זיי זיינען געווען אזוי איבער־געגעבן צו דעם ענין בכל לב ונפש, ביז אז ס'איז (באותה שעה) ניט געווען קיין ארט פאר א צווייטן ענין.

ד. אעפ"כ, ניט קוקנדיק אויף דעם גודל העילוי פון זייער עבודה, איז עס געווען ניט כפי הכוונה בשלימותה.

די עבודה פון מסירת נפש אליין ברענגט דעם מענטשן צו „רצוא" — וועלן „ארויסגיין" פון וועלט און אויס־גיין צום אויבערשטן בכלות הנפש; און דעריבער, אע"פ אז פאר זיי איז עס אן עילוי גדול ביותר — עבודה מתוך מסירת נפש — איז עס ניט כפי שלימות הכוונה, ווייל די כוונה עליונה איז אז דער מסירת נפש, „רצוא", זאל ארא־קומען און נאכמער ברייגען צו „שוב", ממשיך זיין אלקות למטה[20]. וואס דאס ווערט אויפגעטאן דורך אן עבודה מסודרה דוקא, עבודה ע"פ טעם ודעת.

וי"ל אז דאס איז אויך דער פירוש (הפנימי) פון מחז"ל[13] „וכולן מתו . . מפני שלא נהגו כבוד זה לזה והי' העולם שמם": וויבאלד אז זייער עבודה איז געווען אין אן אופן פון מסירת נפש ורצוא, איז דער עולם, די וועלט למטה, געווען „שמם" — ניט א מקום דירה „ישב אדם שם" נאר ע"ד מדבר דקדושה[21], ס'איז ניט געווען קיין המשכת אלקות באופן דעיקר בקביעות למטה.

און דאס איז געווען דער אויפטו פון די חמשת תלמידים וואס „הם העמידו תורה" — די עבודה פון „שוב"[22].

— זיכער איז אויך ביי די תלמידים, תלמידי רע"ק, געווען די מסירת נפש: ביי זיי איז עס אבער געווען אדרבא — אין דעם אופן בשלימות ווי ס'איז געווען ביי ר' עקיבא רבם, וואס זיין „רצוא" איז געווען אין אן אופן פון „נכנס בשלום (ובמילא האט עס געבראכט צו) ויצא בשלום"[23]: זיין מסירת נפש ורצוא איז געווען מלכתחילה, ווען „נכנס (אין אן אופן פון) בשלום" — באופן אז דאס זאל אים ברענגען שפעטער צו „יצא בשלום" „שוב": זיין וועלן זיך באהעפטן צום אויבערשטן מיט א כלות הנפש אן קיין הגבלה, האט אים געבראכט צו א תוס' חיות ביז בשלימות — אין דער עבודה פון המשכת אלקות למטה.

---

20) ראה תו"א כה, ב. ד"ה כתוב באוה"ח בסה"מ אדה"ז אתהלך לאוניא (ס"ע לג). ובארוכה — ד"ה וכל הלבבות באוה"ת אחרי (כרך ב ע' תקלח). ד"ה אחרי מות תרמ"ט. לקו"ש ח"ג ע' 988 ואילך.

21) ראה לקו"ת במדבר ב, ג. שם ד, ג ואילך.

22) ראה תו"א שם, שלכן הי' רע"ק מקור כל תורה שבע"פ דכולהו אליבא דרע"ק (סנהדרין פו, רע"א), כי תורה היא מבחי' תיקון. ע"ש.

23) חגיגה יד, ב (כגירסת הע"י. ירושלמי שם פ"ב ה"א). וראה תו"א שם. ד"ה אחרי מות שם בסופו. לקו"ש שם (ע' 990). ועוד.

ה. ויש לומר ע"ד הרמז, אז דאס איז דער טעם פאַרוואס ל"ג בעומר איז אין דעם טאָג פון ח"י אייר:

ס'איז ידוע דער פתגם פון רבותינו נשיאינו[24] בנוגע צו ח"י אלול, אז דאס איז דער טאָג וואס „גיט אַ חיות" אין דער עבודה פון אלול. ועד"ז קען מען זאָגן בעניננו, אז ח"י אייר (ל"ג בעומר) „גיט אַ חיות" אין דער עבודה פון חודש אייר.

די הסברה אין דעם: וועגן די חדשים ניסן ואייר איז ידוע[25], אז ניסן — חודש הראשון — איז כנגד מדת החסד, און אייר — חודש השני — איז כנגד מדת הגבורה.

וואס דאס איז איינער פון די ביאורים אין דער שייכות פון פטירת תלמידי ר' עקיבא מיט ימי הספירה (וואס עיקרם איז בחודש אייר[26]) — ווייל די עבודה פון אייר איז אין דעם קו הגבורה, העלאה ממטה למעלה, רצוא.

קומט ל"ג בעומר און „גיט אַ חיות" אין אט דער עבודה, אז דער רצוא והעלאה זאָל ניט זיין אין אופן וואס ברענגט צו „למות" און „עולם שמם", נאָר אדרבה — עס ברענגט אַ חיות (לעבן) אין דער עבודה, אז זי זאָל ברענגען צו דער עבודה פון שוב[27] — „(נכנס בשלום ו)יצא בשלום".

ו. און דעם אופן העבודה געפינט מען בגילוי ביי רשב"י[28]:

די י"ג שנה וואס ער איז געווען אין דער מערה, איז ער דאָך געווען בהתבודדות פון וועלט, ביז אז כמה מצות מעשיות האָט ער ניט געהאט די מעגלעכקייט זיי מקיים צו זיין, ער האָט זיי מקיים געווען נאָר ברוחניות הענינים[29]. וואס דאס איז אן ענין פון „רצוא";

אבער דאס גופא האָט אים געבראכט[30], אז ארויסגייענדיק פון מערה, איז זיין סדר עבודה געווען ניט התבודדות און אוועקגיין פון ישוב פון וועלט, נאָר אדרבה — „כל היכא דהוה מחי ר"א הוי מסי ר' שמעון"[31] — ער האָט געבראכט אַ רפואה לעולם, און נאָך מער: „אמר איכא מילתא דבעי לתקוני"[32] — ער האָט געזוכט וואס ער קען מתקן זיין אין וועלט.

וויל ביי רשב"י — וואס האָט געזאָגט „מדותי תרומות מתרומות מדותיו של ר' עקיבא"[33] — איז געווען בגלוי די שלימות אופן עבודת ר' עקיבא רבו, פון „נכנס בשלום ויצא בשלום";

זיין אריינגיין און זיין במערה (רצוא) האָט געבראכט דעם „שוב" — תיקון וישוב העולם.

---

24) ס' השיחות תש"ה ע' 122. ועוד.

25) ראה ל"ת להאריז"ל פ' ויצא ד"ה ענין הז' כוכבי לכת. וראה לקו"ש ח"ח ע' 6. ועוד.

26) ראה לקו"ש ח"א ע' 263 ואילך. ועוד.

27) וה"ז שלימות גם בענין הרצוא. כי זה מורה שהאדם „הגיע" ע"י הרצוא שלו לעצמות, ולכן נרגשת בו כוונת העצמות שהיא בענין ה„שוב", דירה בתחתונים דוקא (משא"כ רצוא שאינו מביא לשוב, ה"ה בבחי' הגילויים).

28) לכללות סעיף זה ראה גם לקו"ש חי"ז ע' 309 ואילך.

29) לקו"ת ר"פ שמיני.

30) להעיר ממשנ"ת בלקו"ש שם, שעילוי זה נעשה רק לאחרי היותו שנת הי"ג בהמערה (משא"כ אחרי י"ב שנה אמר „מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה") — שדוקא התבודדותו עוד שנה הביאה להתנהגה דמסי ומפרק ר"ש.

31) שבת לג, ב.

32) שבת שם בסוף העמוד.

33) גיטין סז, א.

און דוגמתו בלימוד התורה שלו[34]:

איידער זיין זיין במערה „מקשי[32] רשב"י ומפרק לי' רפב"י" און „תריסר פירוקי",

נאָך דער מערה „מקשי רפב"י ומפרק **לי' רשב"י" און „עשרים וארבעי פירוקי" — כפלים לתושי'.**

(משיחת ש"פ אמור, ערב ל"ג בעומר, תש"מ)

---

34) בל' הזוהר (קסא, ריש ע"ב) קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא בר נש כו'
ובפרט רשב"י וואָס בי' אחידא כו' (זח"ג רצב, א. וראה שם רפח, א).